

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČEVA ULICA 8. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L. Za inostranstvo 10 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje v Sloveniji in inostranstvu ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Nemške čete vkorakale v Kijev

Po prekoračenju Dnjepra so zavzele tudi Poltavo

Po združitvi nemških čet, ki so prodirale z juga in severa, so bile na področju Kijeva obkoljene štiri sovjetske armade

Iz Hitlerjevega glavnega stana, dne 20. sept. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo včeraj naslednje posebno vojno poročilo:

V teku obkoljevalnih operacij, o katerih smo poročali danes, je bil pripravljen tudi napad na Kijev, glavno mesto Ukrajine. Po drznem zavzetju utrjenih črt na zapadnem bregu Dnjepra so naše čete vkorakale v mesto. Na trdnjavi vihra od danes zjutraj vojna zastava Nemčije.

Poltava zasedena

Iz Hitlerjevega glavnega stana, dne 20. sept. s. Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil objavlja sledeče izredno poročilo:

Nemške čete so po prehodu Dnjepra pri Kremenčuku nadaljevalle napade tudi v severovzhodni smeri in so zasedle Poltavo, 120 km južozapadno od Har-kova.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 19. sept. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Koncentrične napadalne operacije vojsk maršala Rundstedta in maršala Bocka so sedaj, kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, dovedle do nove ogromne obkoljevalne bitke.

Po bitki ob Gomelu so močne sile prodrle proti gornjemu in spodnjemu toku reke Desne ter so po trdovratnih bojih izsilile prehod preko nje. Od tu so se nadaljevali napadi proti jugu za združitve z močnejšo skupino, ki je že prekoračila Dnjepr pri Kremenčuku v največjih okoliščinah v širini 120 km ter prešla k napadu proti severu.

Po 13. septembra je bila izvršena združitve teh sil 200 km vzhodno od Kijeva. S tem je bil sklenjen obroč okoli štirih sovjetskih armad, ki se sedaj uničujejo.

Pri tej sijajni operaciji so v veliki meri sodelovale letalske skupine generalnega polkovnika Löhra in maršala Kesselringa.

Bojna letala so napadla v noči na 19. september z dobrim učinkom Moskvo, kakor tudi mesto in pristanišče Odeso. Nastali so množični požari.

Ob angleški vzhodni obali so bombardirala bojna letala razne vojaško važne naprave.

Pri poskusu sovražnika včeraj popoldne, da bi prišel nad Nizozemsko in v zasedeno ozemlje ob Kanalu, so sestrelili lovc, protiletalsko topništvo in iskalci min 20 angleških letal, med njimi 4 bombnike.

Sovražnik ni niti podnevi niti ponoči prišel nad nemško ozemlje.

Dosedanja izgube sovjetske oborožene sile so prekoračile na ujetnikih število 1.800.000. Število mrtvih je po izkušnjah najmanj tako visoko, verjetno pa še večje.

Temu nasproti poskusa sovražnika propagande oslabiti učinek teh nemških uspehov, ki jih ne more več zanikati, na ta način, da si izmislija nemške izgube samo na mrtvih v višini 1,5 do 2 milijona mož. Dejansko znašajo naše izgube po točnih ugotovitvah za čas od 22. junija do 31. avgusta 1941: v vojski (vstetih vojaške oddelke SS) 84.354 mrtvih, 292.690 ranjenih in 18.921 pogrešanih, pri letalstvu pa 1.542 mrtvih, 3.980 ranjenih, 1.378 pogrešanih. Nemško letalstvo je izgubilo v vojni na vzhodu do 31. avgusta 1941 samo en del mesečne nemške produkcije, namreč 725 letal.

Evakuacija Kronštata

Stockholm, 20. sept. s. Dopsnik nekega lista poroča, iz Helsinkia, da sta Petrograd in Kronštata stalno pod ognjem finskega topništva. Rdeče čete se pripravljajo za odhod iz trdnjave Kronštata. Nadaljnji znak izredno težkega položaja tega važnega vojaškega položaja je zbiranje velikoga števila ladij pred trdnjavo, na katere se bodo vkrcale garnizije. V vojaških krogih pripisujejo velika važnost zasedbi nekega položaja pri Rukajärvi, katerega so Finci zavzeli in ki je na pol poti med staro finsko mejo in Belim morjem. S to akcijo so Finci dosegli položaje vzdolž petrograjske železnice.

Južni odsek

Berlin, 20. sept. s. DNB doznava o posebnih plodnih uspehih nemških oklopnih oddelkov v južnem sektorju vzhodne fronte, kjer so skušale sovjetske čete z obupnimi napadi zaustaviti nemško napredovanje. Zagon nemških čet je strl sleherni sovražni napor in nekatere sovjetske skupine so bile popolnoma uničene. Nekli oddelek nemških vozačev je od strani napadel sovražne čete in jim zadal hude izgube. 13. in 17. t. m. je bilo ujetih 5.500 vojakov in zajetega mnogo vojnega plena, med njimi 350 motornih vozil in več letal.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 20. sept. s. Madžarski generalni štab poroča:

Operacije oboroženih sil v Ukrajini se razvijajo po strateško čedalje bolj obsežnem načrtu. Zaradi rezerviranosti o doseženih uspehih se obvestila iz madžarskih vojaških krogov omejujejo na ugotovitev dejstva, da se nadaljuje zasledovanje sovražnika, med tem ko se dosegajo cilji operacij. V nekaterih odsekih se sovjetske sile branijo samo z zadnjimi stražami, dočim se glavna umika v neredu. Obramba sovražnika kaže znatna oslabiljenja. Akcije sovjetskih oddelkov v madžarskem odseku so pojemale

in madžarske čete se niso mnogo trudile za obvladovanje sovražnika.

Finska fronta

Helsinki, 20. sept. s. Napredovanje finskih čet se čedalje bolj ugodno razvija. Sporodno z zmagovitimi akcijami, ki so bile že objavljene v odsekih Ladosega, Oneskoga in Repoljskega jezera, so prodrle čete v odseku Galle po zmagovitih borbah znatno preko stare meje s Sovjetsko zvezo. Te akcije omogočajo zdaj Fincem kontrolo nad znatnim delom vzhodne Karelije in zlasti nad železnico Murmansko—Petrograd, katere najvažnejši vozli so izpostavljeni ognju finskega topništva.

Pregled položaja

Nemška vojska je zasedla črto: Petrograd—Ilmensko jezero—Veliki Luki—Smolensk—Brjansk—Kijev—Dnjepr—Odesa

Vzhodna fronta, 20. sept. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Ob koncu druge operativne faze je položaj na vzhodni fronti takle:

V severnem odseku so Finci zopet osvojili odvzeto jim ozemlje s pogodbo v Moskvi in v vzhodni Kareliji so ustvarili pogoje za nadaljnje napredovanje, za zasedbo Viipurija in za približanje proti Petrogradu, korakajoč vzdolž zapadnega in južnega obrežja Ladosega jezera. Nemške sile so sodelovale v odseku Murmanska in bolj na jugu.

Črta, ki so jo Nemci zasedli na vzhodni fronti, je bila približno tale: položaji zapadno od Petrograda, Ilmensko jezero, Veliki Luki, Smolensk, Brjansk, Kijev, Dnjepr ter obkoljena Odesa. Sovjetski položaji so bili razdeljeni na tri bojišča. Severno bojišče je poverjeno armadam maršala Vorosilova, osrednje bojišče je pod poveljstvom maršala Timošenkina in južno bojišče pod poveljstvom maršala Budjonija. Sovjetsko poveljstvo je hotelo po porazih v prvi in drugi fazi operacij ščititi severno in osrednjo fronto. Bilo je prepričano, da se bodo mogli preostanki Budjonijevih sil na Dnjepru skupno s tistimi, ki so bile takoj tja poslane po porazu na Bugu, upirati alechemu pritisku zaveznikov. Ko se je pričela tretja operativna faza nemških in zaveznških armad, ki je sledila takoj po izjavi: nemški protiofenzivi pri Ilmenskem jezeru, so bili vidni prvi uspehi operacij: popolna obkolitev Petrograda, prodor sovjetskih položajev pri Kremenčuku in Konotovu in prekoračenje dolnjega Dnjepra na več točkah. Velikanska bitka na Dnjepru je prevrnila vse sovjetske načrte in medtem ko stražijo sile Vorosilova in Timošenkina Moskvo, so razpršene in poražene sile maršala Budjonija odprle vrata napredovanju nemških in zaveznških oklopnih divizij proti Krimu in proti vsemu vzhodnemu ozemlju Črnega

morja in sveda tudi proti rudniškemu in industrijskemu področju Doneca in Dona. Zaradi obrambe simbolov, kakor sta Petrograd in Moskva za sovjetsko revolucijo, je Stalin odprl pot v tista področja Kavkaza, kjer je Anglija sanjala o ustvaritvi novega koridora za pošiljanje angleške in ameriške pomoči Rusiji. Strateško je zavezniška zmaga v vzhodni Ukrajini in sledeči polkraj z možnostjo vdora proti Kavkazu za Anglijo hud udarec.

Nemški tisk o položaju

Berlin, 20. sept. s. Ves nemški tisk proslavlja zaključitev ofenzivnega delovanja v ukrajinskem odseku v zadnjih dveh tednih, to je obkolitev štirih sovjetskih armad in napredovanje za 200 km vzhodno od velikega ruskega središča Kijeva. Tisk objavlja z najbolj vidnimi naslovi vojna poročila nemške oborožene sile. »Börsen-Zeitung« piše, da je feldmaršal von Bock uspel v veliki bitki pri Smolensku uničiti močne sovražne sile in zabiti na zapadu močan klin v sovražno fronto. Feldmaršal je prodril z desnim krilom proti jugu in prekoračil široki fronti reko Desno. Uspeha mu je nato spojitev s silami feldmaršala v Rundstedta, ki je tudi prekoračil Dnjepr okrog 120 km od Kijeva. Gre torej, pravi list, za nov velikanski žep, v katerem se bo moralo pol milijona vojakov vdati ali pa bodo obojeni na uničenje.

Omembna, da je to uničenje v polnem teku, kaže, kako velikanska je bitka, ki se zdaj razvija. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pripominja v komentarju, da je vojaški položaj boljševikov v celoti glede na izredno resno ogrožanje Petrograda in nevarnosti na južni fronti najnovjši poraz Rusov strašno razočaranje za Angleže, ki so do predčerašnjim širili vesti o domnevnem napredovanju Sovjetov na ukrajinski fronti. Vojaško

in politično bodo imele te nove nemške zmage, zaključuje list, velik vpliv tudi v drugih področjih in ne samo na vzhodni fronti: »Lokalanzeiger« in »Nachtausgabe« poveljujeja v svojih komentarjih odločne taktično superiornost nemških poveljnikov in kakovost borcev in nemškega orožja v primeri s sovražnikom.

Pesimizem v Londonu

Rim, 20. sept. s. Katastrofalni razvoj vojne v Rusiji narekuje londonskemu tisku trpka razmišljanja. »News Chronicle« se vprašuje, kako in kdaj bo mogla angleška vojska, ki se jo smatra zdaj za velikansko, zadati težke udarce sovražniku in se vprašuje tudi, ali se Anglija ne igra z osjo in ji prepušča premagovanje vseh njenih so-

vražnikov po vrsti. »Times« pravi, da ni nič bolj zmotnega kot trditve, da čas dela samo za Anglijo. Drugi listi pozivajo javnost, naj z manjšim optimizmom sodijo o invaziji, kajti država ne razpolaga z zadostnim brodom in v ta namen. Brodovje je že zelo zaposleno za vzdrževanje armade ob Nilu preko rta Dobre nade. Za izvedbo toliko obravnanih operacijskih načrtov bi bilo treba razpoglati z večjo tonazo.

Japonski protest v Moskvi

Tokio, 20. sept. s. Poročilo zunanjega ministrstva javlja, da je japonska vlada poslala protest sovjetski vladi zaradi potopitve neke japonske jadrnice, ki je zadela na sovjetsko mino na morju pred Korejo.

Odbit napad pri Uolkefetu

Hude izgube nasprotnika v odseku pri Uolkefetu — Trgovinske ladje so sestrelile dve letali

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 19. septembra naslednje 472. vojno poročilo:

V severni Afriki ni bilo na nobeni fronti na kopnem nikakih posebnih dogodkov. Novi angleški letalski napadi na Bengazi in Tripolis.

Naše trgovinske ladje so med plovo sestrelile še nadaljnji dve letali poleg onega, ki je bilo omenjeno v včeršnjem vojnem poročilu.

V vzhodni Afriki je sovražnik, skrit za gosto meglo, skušal napasti prednje postojanke na odseku pri Uolkefetu, Sprito

takojšnje reakcije čet in učinkovitega ognja topništva je bil sovražnik pogin in beg in je pustil na bojišču mnogo mrtvih.

Napad na Suez, Aleksandrijo in Port Said

Berlin, 20. sept. s. V noči od 18. na 19. september je bila v teku napada nemških letal na Suez zadeta in zažgana čistilnica petroleja. V isti noči je bilo bombardirano tudi pristanišče v Aleksandriji in Port Said. V teku napada je bilo učinkovito zadetih nekaj važnih vojaških objektov.

Ducejeve konference s prefekti

Proučene so bile vse pereče zadeve vseh pokrajin

Rim, 20. sept. s. Zaključena so letna poročanja prefektov kraljevine Duceju. Posamežno in podrobno je bil proučen položaj v pokrajinah z vseh gospodarskih in socialnih vidikov. Duce je posvetil posebno pozornost podeljevanju podpor družinam vojakov pod orožjem, stanju delovnih množic in prehranjevalnim razmeram ter podpornim problemom in je izdal podrobne in natančne smernice za vsak posamezni odsek mnogostranske pokrajinske delavnosti. Duce je za mnoge pokrajine takoj določil kredite za financiranje javnih del, ki so zaradi higijenskih, zdravstvenih in socialnih razmer nujna. Vsa poročila prefektov so pokazala poptovovalni duh, disciplino, odpornost in sposobnost in borbena voljo ter gotovost v zmago fašističnega ljudstva. Duce je z odo-

bravanjem vzel na znanje uspešno delo sodelovanja v pokrajinah med vsemi organi stranke. Duce je končno podelil vse prefekte sprito doseženih uspehov pri upravljanju pokrajin.

★

Visoko odlikovanje nac. sv. di Marzia

Rim, 20. sept. s. Kralj in cesar je na predlog ministra za narodno vzgojo Eksa. Bottaja blagovolil podeliti zlato Kolajno za umetniške zasluge nacionalnemu svetniku Corneliu di Marzu, predsedniku Fašistične zveze profesionalcev in umetnikov, za zasluge v njegovem delovanju za pospeševanju italijanske umetnosti.

Preprečena invazija sovjetskih vohunov in saboterjev v Bolgariji

S padali in s podmornicami so izkrcali Sovjeti večje število vohunov in saboterjev, ki pa so bili vsi opaženi in v spopadu ubiti

Sofija, 20. sept. s. Sovjetska zveza je izvršila dve novi težki kršitvi nevtralnosti Bolgarije. Šef bolgarske policije je sporočil tisku, da je v preteklih dneh, in sicer v noči od 13. na 14. september odvrglo sovjetsko letalo padalec v Južni Dobrudži. Zaradi nagle intervencije garnizije in policije v Dobruči ter zaradi prostovoljne pomoči prebivalstva so bili padalci, ki jih je bilo pet, izsledeni in obkoljeni. Ker se niso hoteli vdati, je sledil oborožen spopad. Vseh pet padalcev je bilo ubitih. Na bolgarski strani je bil ubit neki oficir in šef policije v Dobruči. Nekaj vojakov in štirje civilisti so bili ranjeni.

Agenti iz Moskve, ki so prišli na bolgarsko ozemlje, da bi vohunili in izvršili sabotažna dejanja, so bili oboroženi s strojnimi, ročnimi bombami, puškami in revolverji ter so nosili s seboj tudi veliko količino eksplozivnih snovi, ki naj bi služile za ureditve njihovih zločinskih namenov. Vse ta material, je izjavil šef policije, je sovjetskega proizvodstva.

Šef policije je nato sporočil, da je v preteklih dneh neka sovjetska podmornica izkrcala na bolgarski obali Črnega morja neko število do zob oboroženih ljudi in opremljen z obilnim eksplozivnim materialom sovjetskega proizvodstva kakor tudi z radijskimi sprejemniki in oddajniki postajami. Njih naloga je bila tudi v tem primeru izvrševanje terorističnih dejanj, da bi se motilo normalno življenje v državi. Zaradi intervencije vojaških oblasti in prebivalstva je uspelo ujeti agente iz Moskve. preden so mogli svoje načrte izvesti.

Zaradi teh dejstev je bolgarska vlada izročila vladi v Moskvi odločen protest. Bolgarski tisk kar naprej ostro napada

sovjetske voditelje zaradi njih lažnih trditve glede Bolgarije. Poluradni »Dnes« opozarja na absurdnost in lažnost trditve šefa tiskovnega urada Sovjetov Lozovskega, ki je izjavil, da je Nemčija podpirala vrtnutv južne Dobrudže Bolgariji, da bi ustvarila sovražstvo med bolgarskim in rumunskim narodom.

Vedno novi padalci

Sofija, 20. sept. s. Sovjetska letala kar naprej odmetavajo padalce na bolgarsko ozemlje in kršijo s tem čisto in na najtežji način bolgarsko nevtralnost. V pretekli noči je boljševiško letalstvo odvrglo na področju Trevene v južni Bolgariji nadaljnjih 11 padalcev. Tudi to pot so bili agenti iz Moskve opremljeni z orožjem vseh vrst in z veliko večino eksploziva za rušenje javnih naprav. Ta material je bil sovjetskega izvora. Policija in čete posadke iščejo zdaj teh 11 padalcev in zaradi tega je bilo vse področje Trevene opkoljeno.

Vsi listi poročajo zelo obširno o teh novih kršitvah nevtralnosti Bolgarije ter opozarjajo na prostovoljno pomoč prebivalstva pri izsledovanju sovjetskih agentov. Javno mnenje je močno ogorčeno. Omenja se, da je 11. septembra Kremenelj drmo čital Bolgariji neloyalno zahtevanje do Sovjetske zveze.

Hrvatska vojaška misija v Firenci

Firenze, 20. sept. s. Včeraj zjutraj je prisel semkaj hrvatska vojaška misija z generalom Stancarjem na čelu. Misijo so sprejeli zastopniki vojaških oblasti. Gostje so obiskali vojaški geografski zavod

Velesejska naseľbina vedno bolj živa

Prireditve bo vzorna v vseh podrobnostih — Zanimive razstave slovenske in italijanske proizvodnje

Ljubljana, 19. septembra. Dela na Ljubljanskem velesejmu, ki je ves obdan z zelenjem tirolskega parka, so skoraj dovršena. Nadaljuje se zdaj tehnična organizacija prireditve, ki zahteva mnogo podrobnega dela, da bo prireditve dosegla največji uspeh. Treba je pomisliti, da je zadostovalo nekaj mesecev za dograditev stalnih paviljonov in njih ureitev v posebnih okoliščinah, da pravilno sodimo o naravnosti titanskih naporih pod vodstvom in po prizadevanju Visokega Komisarja, ki je dal pobudo za nov izgled in nove naloge Ljubljanskega velesejma.

Po skrbno in sistematično opravljenem delu obnovitve, se je Ljubljanski velesejem postavil v prvo vrsto sličnih modernih nacionalnih in tujih prireditiv. Trikotnik med Celovsko cesto in drevoredi Tirolskega parka, je prizorišče vnetega dela in gradnje. Prikopno izgledajoča velesejska naseľbina je pripravljena opravljati svojo propagandno delo za krajevno gospodarsko življenje in hoče tudi nuditi pregled industrijskih, trgovskih in poljedelskih pridobitev iz ostalih pokrajin. Statistike in diagrami bodo obvestili obiskovalce o sedanjem stanju gospolarskih panog in poljedelstva zlasti italijanske Slovenije, vrtnarstva in glavnih panog krajevne poljedelske proizvodnje. Razstavljena bodo tudi enotna jedila in poljedelski proizvodi, ki jih Ljubljanska pokrajina lahko sama v največji meri izdeluje. Vsi poljedelski odseki bodo nameščeni v paviljonu K.

V paviljonu H bodo zbrani industrijski izdelki. V tem paviljonu, ki je 120 m dolg in stoji ob Celovski cesti, bo razstavilo 300 domačih razstavljavcev. Kakor smo že poročali bo močno zastopana tudi italijanska industrija, ki bo s svojimi modernimi ustvaritvami pokazala Slovencem veliko delavnost nacionalne industrije na vseh področjih in kako se razširja in ojačuje v zadnjih letih kljub pomanjkanju. Poleg strojev in proizvodov poljedelstva, iz starih in nove province, bodo razstavljena tudi obrtniška dela. Nad 20 italijanskih pokrajin se bo te razstave udeležilo, ki bo pokazala ustvarjalno delavnost in iznajdljivost naših obrtnikov. Narodni zavod za turistično industrijo bo poskrbel za okusen kotiček v velesejski naseľbini in bo okrasil z umetniškimi proizvodi betonski paviljon. Tu bodo prišla do veljave keramika iz Piedimenta in Rapina, kovano železo iz Guradiagrela in Lanciana, biseri in korale iz Neapla, modri predmeti iz Turina, čipke, slannati izdelki, florentinske majolike in steklo iz Murana.

Velesejski drobci

Najboljši tehniki za razsvetljavo in doseg svetlobnih učinkov so Italijani. Te dni je prišel iz Padove v Ljubljano specialist za razsvetljavo, ki bo skupno z velesejskim elektrotehnikom uredil razsvetljavo na letošnjem velesejmu. To pot bodo ob večerih vsi prostori velesejske občinstvu pristopni. Zato bo ne le veselili prostor ampak celo sejemšče v mraku zalilo morje magične luči. Veliko število reflektorjev, indirektna razsvetljava, Neomova luč, z barvno lučjo osvetljeni vodometi itd. bodo dali krasno sliko, ki bo slehernemu obiskovalcu ostala v trajnem spominu. Upamo, da bomo imeli za velesejem ugodno vreme. Sicer pa letos tudi dež ne bo mogel motiti, ker so vsi hodniki ob zunanji strani razstavljiveh dvoran, kjer so pod arkadami prirejene razstavni prostori, pokriti, tako da bo občinstvo zavarovano. Obiskovalcev torej tudi morda deževno vreme ne bo motilo pri ogledovanju velesejma.

Za razstavo gob vlada že v naprej izredno zanimanje vseh slojev. Brezdomno bodo tudi letos naše ljudske ose organizirale skupne obiske velesejma. Razen

razstavljene umetniške izdelanih modelov in naravnih gob (v kolikor se bodo takrat dobile v naravi) bodo razstavljena kratka navodila za pravilno nabiranje, sušenje, konzerviranje gob ter za pripravljanje gobjega praška in izvlečka (ekstrakt).

Koza je kravica malega človeka. Na stotine slovenskih družin se preživlja s kozjim mlekom, ki glede svoje kvalitete prav ni ne zaostaja za kravjim. Ima se celo to prednost, da vsebuje več toščice in je celo zdravilno. Posebno ga priporočajo zdravniki v zdravilo jetičnim bolnikom. Tudi kozje meso je nad vse okusno, posebno ono mlajših živali. Zadržne čase pri nas kozjereja zelo napreduje. Največ živali je bele sanske pasme, priznane najboljše vrste za pridobivanje mleka. Posamezne živali nudijo tudi nad 1000 l mleka letno. Dokazuje o tem bo podala razstava malih živali, ki bo v okviru Ljubljanskega velesejma od 4. do 13. oktobra. Razstavljene bodo najlepše živali, o katerih se vodi poreklo in kontrola molže.

Razstava gob na živilskem trgu

Ljubljana, 20. septembra.

Mestni tržni urad je pokrenil hvale vredno propagando za čim največjo porabo gob za prehrano. Med drugim je naprosil znana strokovnjaka za gobe, g. Ante Bega in njegovega sina, da bosta urejala razstavo gob, ki naj na živilskem trgu prebivalstvo stalno opozarja, katere gobe so užitne in katere zdravju škodljive. Omarica z 20 vrst gobami že danes na zidu semenišča privablja množice gospodinj in tudi druge prijatelje gob, ki si z velikim zanimanjem ogledujejo gobe, da bodo na svojem prihodnjem izletu nabirali tudi te take gobe, ki si jih dosele niso upali, ker so jih smatrali za strupene in zdravju škodljive.

Sedaj je v omari razstavljene 21 vrst gob, ki jih lahko najdemo v ljubljanski okolici te dni. Navadnega jurčka ni na razstavi, ker ga itak vsak pozna, pač pa so razstavljene njemu podobne gobe, ki po dobroti in hranilnosti ne zaostajajo mnogo za njim. V prvi vrsti navajamo užitno sirovko, ki jo lahko ločimo od razstavljene strupene sirovke, ki ima belo mleko, a užitna sirovka mora imeti živo oranžno mleko, kar je vse napisano na listiku pri razstavljene gobah. V isto vrsto lahko prštejemo tudi čebularja, prav tako pa tudi ljakarja in turka, saj so vse te gobe prav dobre in okusne.

Prav dobre gobe so tudi še zelenkaste kolobarnice, visoki polzar, ciglan, lični goban in maslenka. Največ je bilo doslej na trgu rumenih griv ali medvedovih tačk, oziroma parkeljev, kakor jih v Ljubljani imenujejo, prav tako pa tudi dosti rumenih in rjavih ježkov. Pri grivah ali parkeljih ali tačkah moramo postrdi vrščice, ježke pa moramo ostrgati pod klubom nežnih bodic.

Posebno se gledalci čudijo velikosti orjaške prašnice, ki tehtajo pol kilograma, vendar pa še ni tako svelikanske, saj jo dobimo tudi do 9 kg težko. Poleg orjaške prašnice je razstavljena tudi mala jajčasta prašnica in strupena prašnica, ki je znatraj črna.

Užitne, toda manj vredne, so mlade, tudi razstavljene kравjave in pečenke, ki prav sedaj rastejo v okolici v velikih množinah. Stare kравjave in pečenke niso užitne. Ker lističko vsi poznajo, tudi ni razstavljena, pač pa v omari vidimo lističko podobno rumenkasto trobento, ki po hranilni vrednosti prekaša lističko. Posebno zanimiva je pa razstavljena poprava mlečnica, ki lahko nadomestuje poper v gobovih je-

dah. Če namreč damo v gobovo jed samo kosček poprove mlečnice, nam jedi ni treba več poprati.

Razstavljena je pa tudi najbolj strupena goba naših krajev, namreč smrtno nevarni strupeni kukumak, ki naj si ga gospodinjje in nabiralci posebno pazljivo ogledajo, da ne bo nesreče. Na trgu ga seveda ni naprodaj, ker tržni organi vestno pazijo, da na ljubljanski trg ne pride nobena neuzitna goba.

Razstava gob na ljubljanskem živilskem trgu je sicer samo skromna mala omarica, vendar pa zelo velikega pomena, saj bodo ljudje spoznali mnogo raznovrstnih gob, da si bodo čim lažje pomagali skozi današnje težke čase. Razstavljene bodo seveda sproti vse vrste užitnih gob, kakor se bodo pojavile po okoliških gozdovih in tratah ali pa na ljubljanskem živilskem trgu. Ker bodo odslej nabiralke prinašale na trg več vrst užitnih gob, bo tudi več vrstam gob določena najvišja cena po njih hranilni vrednosti in širjenosti, ker je nekatero lahko nabrati v velikih množinah brez večje zamude, druge so pa spet redkejše.

Seja pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito

Ljubljana, 20. septembra.

V zborovalni dvorani vladne palače je včeraj Visoki Komisar predsedoval sestanku pokrajinskega odbora za protiletalsko zaščito ob navzočnosti viceprefekta, zastopnikov vojaških oblasti in župana.

Po poročanju o sedanjem stanju organizacije in po skrbni proučitvi vseh vprašanj je Visoki Komisar dal smernice za delo, ki naj se opravi v posameznih odsekih. Imenoval je tudi izvrševalni odbor pod predsedstvom viceprefekta, ki naj v najkrajšem času reši vsa obravnavana vprašanja.

Socialna skrb za delavstvo iz starih pokrajin

Ljubljana, 20. septembra.

Predvčerajšnjim je dospel v Ljubljano nacionalni svetnik Vecchioni, predsednik I. N. F. A. I. ob spremstvu nekaterih zastopnikov zavoda. Ob navzočnosti zveznega podpoveljnika Gattia in korporacijskega inspektorja inž. Masere je Visoki Komisar sprejel nacionalnega svetnika Vecchionia v vladni palači in z njim obravnaval nekatera vprašanja, ki zadevajo zavod s posebnim ozirom na pomoč delavcev iz starih pokrajin, ki delajo v novi pokrajini in glede katerih je bila sklenjena posebna pogodba s Pokojniškim zavodom in Ljubljani. Nacionalni svetnik Vecchioni in njegovi sodelavci so obiskali nekatere krajevne zavode in se zanimali za njih delovanje.

Ojačen potniški promet na dolenski progi

Zaradi velikega navala potnikov je bilo sklenjeno, da se v nedeljo 21. septembra uvedeta na železniški progi Ljubljana - Trebnje še dva nova potniška vlaka. Iz Ljubljane bo vlak odhajal ob 7.51. V Trebnje bo prišel ob 9.43. Redni vlak do Rosalnice bo krenil iz Ljubljane ob 8.10. Vlak iz Trebnja proti Ljubljani bo odhajal ob 18. in prišel v Ljubljano ob 19.50. Oba vlaka se bosta ustavljala na vseh postajah.

Zmanjšanje mesečnega obroka sladkorja

Ker trenutno ni dovolj sladkorja na razpolago, bo od 1. oktobra t. l. obrok zmanjšan na 600 gr za osebo, zato bodo živilske nakaznice vsebovale dva odrezka za sladkor po 300 gr.

V dveh dneh štiri vnuke

V nekem turinškem mestu je učakala meščanska zakonska dvojica gotovo izreden dogodek. V teku dveh dni sta dobila 4 vnuke. Dve njuni poročenki hčerki sta v dveh zaporednih dneh porodili dvojčke.

Tržni dan v popolni zasedbi

Ljubljana, 20. septembra.

Kakor je sedaj še nekaj časa navada, je ob sobotnih tržnih dneh na Vošnjakovem trgu največji promet, ki se odprte tuji mesarke stojnice. Sobota pa upošteva tudi kmetice in mestne zelenjadarice, tako da je na razpolago do sobotah vedno največ in najlepšega blaga.

Danes se je dobilo na mesarskih stojnicah po 25 dkg mesa na osebo. Delo z razsekavanjem in prodajanjem gre sedaj naglo odrok, vendar se pa v prvem jutranjem valu tu pa tam le nabere večja skupina kupcev, tako da se morajo uvrstiti v vrsto. Odrejena količina je pa vsakomur na razpolago, dokler so stojnice odprte.

Kakor navadno je magistrat prodajal krompir po 1.20 L. a le omejeno količino. Vsak ga je prejel 4 kg. Zelo bi bilo umestno, ko bi magistrat mogel odpreti še kje kakšno svojo prodajalnico, da bi ljudje prišli hitreje na vrsto Domačega krompirja še ni na razpolago.

Na zelenjadnem trgu je bilo danes vsega dovolj. Cene se gibljejo v okviru določenih maksimalnih cen in so se jih ob večji

ponudbi navadile tudi prodajalke. Na izbiru je dovolj solate, špinacije, kolerabe, zelja, paprike, med tem ko je paradižnikov že vedno manj, saj že pohajajo. Na zelenjadnem trgu se prodaja tu pa tam tudi koruza in sicer za 0.75 L strok.

Kakor zdaj skoraj vsak dan, je bila tudi danes naprodaj manjša količina gob. Večje zanimanje, kakor gobe same, pa vzbujajo razstava v omari, okoli katere je vedno polno opazovalcev. Ljudje se pomenjkujejo o razstavljene gobah, se čudijo in ne morejo verjeti, da so mnoge užitne, ki so jih imeli doslej za strupene. »Je že mogoče res, da je užitna toda mene le ne boste pripravili, da bi jo nabiralal, je zaključila svoj razgovor s tržnim paznikom kmečka ženica.

Na domačem sadnem trgu danes ni bilo spremembe. Naprodaj je precej jabolk, za katere je nekoliko večje povpraševanje, ker jih je sedaj na trgu uoženega sadja manj na razpolago. Z odredbo Visokega Komisarja, ki je izšla začetkom tega tedna, so cene uvoženemu sadju močno popustile in je mogoče sedaj tudi pod 6 lir kupiti prav lepo grozdeje.

Ovadeni in kaznovani trgovci

Ljubljana, 20. septembra.

Tržno nadzorstvo kvesture je v preteklih dneh zaslačilo naslednje trgovce, ki so prekršili obstoječe navedbe z navijanjem cen:

1. Sitar Julija, prodaja sadja in zelenjave, Stozice 15; 2. Gilha Ana, prodaja sadja in zelenjave, Cadež 10; 3. Vidmar Jakob, gostilna, Izanska 252; 4. Bolinsek Jakob, mesarija, Izanska 46; 5. Herz Antonija, prodaja sadja in zelenjave, Mala čolnarska 12; 6. Tomšič Marjeta, prodaja kolonijalnega blaga, Kolesarjeva 2; 7. Tancig Julija, prodaja sadja in zelenjave, Mala čolnarska 12; 8. Jesh Jakob st., mesarija, Florjanska 42; 9. Trpin Boleslav, prodaja sadja in zelenjave, Gajeva 5; 10. Meini Julij, prodaja kolonijalnega blaga, Tyrševa 2; 11. Koretič Rafko, prodaja kolonijalnega blaga, Cesta 3. maja 4. Vsi ti so bili ovadeni sodišču.

Sodišču so bili ovadeni zaradi enakih prekrškov sledeči prodajalci čevljarskih potrebščin:

1. Lavrič Josip, Cankarjevo nabrežje 1; 2. Kalin Savel, Gajeva 6; 3. Moskovič Feliks, Jurčičev trg; 4. Pečenko Erman, Sv. Petra cesta 15; 5. Klanjšek Josip, Gospodarska cesta 1; 6. Čekada Andrej, Sv. Petra cesta 15; 7. Marchiotti Josip, Sv. Petra cesta 30; 8. Babuš Franc, Kašelj; 9. Zdravčič Davorin, Stari trg 3; 10. Merhar Anton, Sv. Petra cesta 21; 11. Bahar Leopold, Jernejeva 18; 12. Markun Anton, Miklošičeva 14; 13. Produktivna zadruga čevljarskih mojstrov, Hrenova 4; 14. Erjavčev Franc, Stari trg 18; 15. Seunig Marijan, Stari trg 3; 16. Sever Mihael, Florjanska 3.

Zaradi enakih ponovnih prekrškov so bili ovadeni sodišču ter je Visoki Komisar odredil ukinitve njih obratov za dobo od 3 do 5 dni sledeči trgovci:

1. Jane Rudolf, prodaja kolonijalnega blaga, Zidovska 1; 2. Kupnik Franciska, mekarna, Tyrševa 31; 3. Podboršek Helena, prodaja sadja in zelenjave, Sv. Petra c. 52.

Ti trije morajo plačati svoje nastajajoče za časa zatvoritve trgovin. Gostilničarka Usnik Kristina, Rudnik 17, je bila ovadena sodišču ter ji je bila naložena globa zaradi tega, ker ni razobesila v gostilni cenika.

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15									16				
17							18		19				
20				21					23				
24								25	26				
27						28		29			30		31
32						33		34			35	36	37
38						39			40				
			41	42	43			44			45		
46	47			48				49		50	51		
52								53	54		55		
56								57					58
			59			60				61			62
63						64					65		

Pomen besed:

Vodoravno: 1. začetek bolgarske himne, 10. dve časovni enoti, 15. kositi, 16. povprečen, 17. divja zeca, besnost, 18. turška pokrajina, 20. povdarjena pritrdilnica, 21. kraj v Podravini, 23. prebivalec Roža, 24. hazardna igra, 25. kontinent, 27. sredi pribora, 29. italijanski vzklík, 31. vzklík, 32. nemški pisatelj stare generacije, 3. živčno, privlačno, 38. pogosta končnica ženskih samostalnikov, 39. izločilen, 41. predlog, 43. kratica za Action française, 44. osebni zaimke, 45. polet (dvojina), 46. brazilski otok, 50. industrijska sirovina, 52. pisatelj, 53. igralna karta, 55. rimski cesar, 56. kozaški poglavar, 57. ukaže, pove, 58. italijanska reka, 59. redko uporabljeno krstno ime, 61. zmikav, 62. kratica za znano nemško socialistično organizacijo, 63. pašnik, 64. naklonjena, privržena, 65. klubovanje (arbohr.).

Navpično: 1. bivačirati, 2. začetek znane srbske pesmi, 3. domišljavost, zaveranost v svoje sposobnosti, 4. mednarodni jezik, 5. biti zmotnega mnenja, 6. grič pri Beogradu, 7. egiptski bog, 8. domovina Odiseja, 9. važna kovina, 10. kvasna snov, 11. žensko krstno ime, 12. samo, le, 13.

piha, 14. nenarodnost, 16. žensko krstno ime, 19. začetek krive vere, 26. nebesna točka, 28. palestinsko pristanišče, 30. prevleči pohištvo za vrhno plastjo, 31. grška boginja, 33. je naš up, 34. dve sosedni črki v abecedi, 36. evropsko glavno mesto, 37. Muza, 40. afriška reka, 42. prebivalec azijske države, 46. del večjega postopja, 47. vojna (srbskoruska), 48. italijansko žensko krstno ime, 49. svetopisemski kraj, 51. žensko krstno ime, 54. spada k družbenemu življenju, 58. dva zastopnika domačih živali, 60. prvi dve črki 24. vodoravno.

Rešitev prejšnje križanke

Vodoravno: 1. Velebit, 9. imenovana, 11. novela, 12. on, 13. oni, 14. naravi, 16. Gaudi, 18. lom, 19. jecati, 20. Avala, 22. bav, 23. di, 24. karo, 25. Nemesis, 27. idila, 29. tt, 30. Karl, 31. ki, 32. volar, 33. Ufa, 37. at, 38. je, 39. Kanadijec, 42. Aragonija.

Navpično: 1. vinogradnik, 2. Emona, 3. levinja, 4. ene, 5. bolnica, 6. Ivar, 7. ta, 8. zanimivost, 10. novotari, 15. alabaster, 17. Del Bello, 21. vi, 24. ke, 25. nirvana, 26. ma, 28. da, 31. Latin, 33. Lado, 34. leca, 35. uka, 36. far, 38. jej, 40. ag, 41. ji.

Nevarna epidemija kokcidioze med zajci

povzroča veliko gospodarsko škodo — Najhitrejšo pomoč vam nudi ambulanta Društva za varstvo živali

Ljubljana, 20. septembra. Zajčjereja, ki se zadnje mesece tako uspešno uveljavlja med našim meščanstvom, pa tudi v bližnji okolici Ljubljane, se izkazuje za zelo koristno gospodarsko panogo, zlasti glede oskrbe z mesom. »Slovenski Narod« je preteklo tedne že večkrat opozoril na zanimanje, ki je nastalo za zajčjerejo. Obenem smo tudi že ugotovili, da se ob vsej naglici, s katero skušajo novi zajčjereji priti do okusnega zajčjega mesa, mnogokrat opuščajajo važni higienski in zaščitni ukrepi. Posledica je, da se v kletke nenadoma zanesejo nevarne bolezni. Mesto koristi, ki bi jih mogli imeti pri nekoliko večji pazljivosti in izpolnjevanju vseh potrebnih pogojev pravilnega krmljenja in skrbni za snago, trpijo zajčjereji ogromno škodo.

Zlasti letos, ko smo imeli zelo vlažno vreme, so zajci izpostavljeni raznim nevarnostim obolenj. Vodena trava in zelenjava, ki jo uživajo dan z dnem v velikih količinah, ne da bi se upoštevalo potrebo mešanja suhe in zelene krme, ustvarja v organizmu živali vse pogoje, da postane žrtev nevarnih bolezenskih povzročiteljev.

Tako se je zgodilo, da so pri številnih zajčjerejih obboleli in poginile živali, ki jim njihovi gospodarji, v prepričanju, da temu ne more pomagati nobeno zdravilo, ker je pač kriva sama trava, niso pravočasno preskrbeli potrebne veterinarske pomoči. Pa tudi v primerih, kjer je bilo nasvetovano primerno navodilo, se je zgodilo mnogokrat, da se je bolezen omalovala, češ, to pač pride in ni pomoči, ki bi to preprečila. Tako je prišlo do tega, da je naenkrat začela razsajati v zajčjih kletkah nevarna epidemija kokcidioze, ki je povzročila veliko gospodarsko škodo.

Kokcidioze, ki so povzročitelji te epidemije, nosi že vsaka žival v sebi. Zaradi tega pa ni nujno, da bi morala vedno obolleti. Potrebni so posebni pogoji, kakršni so bili čez zlasti letos. Kokcidiji, ki se množijo v črevesju ali pa tudi spolno, postanejo v nevarni prenosom v času deževnega in vlaž-

nega vremena, ko je malo sonca in je zelena hrana, ki jo zajci zauživajo, zelo vodena.

Prva posledica učinkovanja kokcidioze se kaže tako, kakor bi najmanj pričakovali. Vsak rejec namreč smatra, da je žival, ki je živahna in rada je, zdrava. Pri kokcidiozi pa je lahko bolna prav tista živalca, ki je najbolj lačna in najbolj nenasitljiva. Kako spoznamo torej, ali je živalca bolna ali zdrava?

Normalno je, da se zajci z obilno hrano temu primerno tudi pravilno razvijajo ter debelijo. Zajec, ki so ga napadle kokcidije, pa kljub obilni hrani ostaja mršav. Zlasti je to vidno in ugotovljivo, ako ga popožamo po hrtenici. Pod roko bomo občutili skoro vsako vreteno. To je že prvi stadij obolenosti, ki mu je treba posvetiti takoj največjo pozornost.

Drugi stadij kokcidioze pa je nastop driske. Zlasti v takih primerih so zajčjereji nagajeni k mnenju, da je kriva poginula samo slučajno neprimerna zelena krma. Ko bi temu bilo res tako, bi morali naenkrat poginuti vsi zajci, ki tako krmo zaužijejo. Res je, da je pri kokcidiozi posredni vzrok bolezni vodena, zelena krma, toda živali ne poginjajo vedno istočasno, temveč zdaj ena zdaj druga, kakor se kokcidije v njih razvijajo in učinkujejo.

Posledica nastopa driske je oslabilost črevesja, nato vnetje prebavnece ali pa tudi napetost. To je že poslednji stadij, ki se navadno konča s poginom. Ko zajčjereji opazi te znake se mnogokrat rad poslužuje v nevednosti ricinusa. Tako »zdravljene« je popolnoma zgrešeno in doseže se ravno nasproten učinek. Učinkovanje ricinusa žival običajno naglo stime in v nekaj urah je mrtva.

Zajci, ki jih je napadla kokcidioza, so skoraj v 90 primerih od 100 zapisani pogin, čeprav bi se zatekli naknadno k krmljenju s suho krmo. Rešiti se jih da le s primernim zdravilom in primerno »dijeto« v početnem stadiju. Zlasti danes, ko nam je zajčjevina tako dragoceno meso nadomestilo, je nujno, da se vsak, ki opazi

pr svojih zajcih opisane znake, takoj zateče po pomoč k veterinarju. S tem ne bo koristil samo sebi, temveč bo preprečil nadaljnje širjenje bolezni v kletke drugih zajčjerejev.

Seveda se v takih primerih vedno pojavljajo pomisleki proti veterinarski pomoči, ker vsak računa, da bo imel z zdravljenjem večje stroške, kakor pa je vredna žival. Ne glede na to, da je danes dorasel, dobro rejen zajec vreden že pomembno vsoto, ki je stroški za zdravljenje na morej mnogo zmanjšati, je možna nagla in cenena pomoč, če se obrnejo na ambulanto, ki jo vzdržuje na Domobranski cesti Društvo za varstvo živali. Tamkaj je član društva dr. Janko Koren na razpolago vsakemu zajčjereju.

Delovanje ambulante je pokrenilo s hvalovredno uvidenostjo Društvo za varstvo živali. Društvo si prizadeva, da bi povsod, kjer je potreba, tako glede ravnanja, kakor tudi zdravljenja, zasčutilo po vzgledu enakih organizacij v drugih državah naše domače in koristne živali. Obiski v ambulanti zavzemajo iz dneva v dan večji obseg. Počasi, toda sigurno, se o koristi te ustanove prepričujejo posamezniki, ki pregovorijo na to tudi svoje znance, da se ločijo za obisk ambulante. Tako prihajajo ob uradnih urah dopoldne in popoldne po vrsti na pregled številni rejci s svojimi živalmi, ki jim ambulanti veterinar kmalu najde vzroke njihove bolezni ter jim predpiše primerna zdravila.

Kokcidioza je nevarna epidemija in kdor hoče sebi in drugim dobro, ne bo pomisljal. Mnogokrat pa je, kakor smo že zgoraj omenili, pomisljevanju kriva tudi nevednost. Treba je zaradi tega poskrbeti za podoben, da se použije zlasti tisti, ki se pečijo z zajčjerejo že zadnje mesece, s primernimi predavanji. Agilni vodja ambulante veterinar dr. Koren pripravlja v bližnjem času dve predavanji, v katerih bo opozoril na vse pogoje pravilne reje malih živali kakor tudi na najvažnejše znake obolenj.

DNEVNE VESTI

— Duce je sprejel ministra Milkovića. Duce je sprejel hrvatskega ministra za propagando Milkovića, ki ga je sprejel Minister za Ljudsko Kulturo Eksk. Pavolani. Milković je poklonil Duceju ob tej priliki prvi zvezek Hrvatske enciklopedije.

— Visoko priznanje italijanskemu znanstvenemu delu. Mednarodna zveza za znanstveno proučevanje tobaka, ki ima svoj sedež v Bremeu, je letos podelila svojo najvišjo nagrado, imenovano po slovenskem kemiku Kislincu, italijanskemu finančnemu ministru Eksk. Thaonu di Revelu, ki je ob enem predsednik Italijanske monopolne uprave. Zlata kolajna, ki predstavlja nagrado, ima urezano posvetilo »Italij, pionirski modernega znanstvenega proučevanja«. Odklikovanje je ministru izročil predsednik imenovane Zveze senator Bernhard, ki je v svojem nagovoru orisal vrednost zasluge Italije za vsestranski napredek pri gojitvi tobaka. Poudaril je, da si je Italija na tem področju priborila neodoljive mesto. Druga kolajna Kislincove ustanove je bila podeljena ing. Boselliju, generalnemu ravnatelju Državnih monopolov.

— Kirurg prof. Serafini umrl. Po daljši bolezni je blizu Turina umrl prof. Serafini, ki je bil dolga leta primarij v turinski bolnici in znan ne samo zaradi svojih znanstvenih del, ki jih je objavljala Medicinska akademija, temveč tudi zaradi svojih izrednih diagnostičnih in operativnih sposobnosti.

— Smrt slovenskega slikarja. V Trstu je umrl Giovanni Zangrandi, ki je spadal med najbolj znane tržaške slikarske umetnike. Dosegel je starost 72 let. V Trstu je imel slikarsko šolo, ki si je pridobila velik sloves. Slikal je v olju, pastelu in akvarelu, delal pa je tudi freske in se udeleževal kot dekorater.

— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Krištof učni zavod«, Ljubljana, Domobranska št. 15, za Enoletni trgovski tečaj in ostale oddelke je dnevno. Šolsko leto prične 22. septembra. Informacije in prospekte daje ravnateljstvo.

— Uspešen ukrep proti kupčenju živil. Ministrstvo Korporacij je odredilo, da bodo v bodoče trgovci z živili smeli oddajati blago le osebam, ki se bodo izkazale za uradno potrjeno osebo legitimacijo. Trgovci bodo ob enem morali voditi spisek oddajalcev, ki so jim prodali blago. Ukrep je vzbulil v italijanski javnosti veliko pozornost in zanimanje ter nedolžno odobravanje širokih slojev, ker bo z njim preprečeno, da bi se mogli ljudje, ki imajo dovolj denarja, nakupovati življenjske potrebščine na škodo tistih, katerim sredstva ne dopuščajo, da bi si zbirali zalogo. Ta koristna uredba se bo zlasti poznala pri tistih življenjskih potrebščinah, ki se dobe brez posebnih nakazil, ki pa bi utegnile tudi začeti primanjkovati, če bi si jih ljudje kupovali daleč preko dnevne potrebe.

— Prebivalstvo Italije. Uradni list z dne 22. septembra bo vseboval podatke o ljudskem gibanju v 98 italijanskih pokrajinah. V avgustu je bilo 17.564 porok, rodilo se je v istem mesecu 74.537 otrok, umrlo pa je v tem mesecu 50.510 ljudi. Presežek živorojenih nad umrlih znaša torej 24.027. Dne 31. avgusta je bilo v 98 pokrajinah 45.269.000 prebivalcev.

— Redek jubilej je slavil pretekle dni tržaški fotograf Karel Braulin. Obhajal je 70letnico, odkar je začel izvrševati fotografski poklic. Star je sedaj 83 let, a še vedno izvršuje svojo obrt.

— Operna sezona v Trstu se bo začela 2. oktobra v znanem gledališču Verdi. Sezono bodo otvorili z Verdijevo opero »Othello«.

— Ing. Jan Hamrla †. Zadet od srčne kapi je v Kočevju v najlepši moški dobi nenadoma umrl ing. Jan Hamrla, ravnatelj tamkajšnjega rudnika Trboveljske premogokopne družbe. Ravnal je bil po rodu iz Moravske, a je že v mladih letih prišel v naše kraje, kjer je stopil v službo TPD. Popolnoma se je zvešil in si pri nas izbral tudi svojo življenjsko družico go. Poldi, roj. Širce. Služboval je ves čas v revirjih, najprej v Trbovljah, nato kot ravnatelj rudnika v Senovem pri Rajhenburgu in sedaj končno kot ravnatelj kočevskega rudnika, kjer ga je smrt iztrgala iz srede neumornega, močno razširjenega dela. Njegovo truplo bodo prepeljali v Ljubljano in bo pogreb jutri ob 15. z žal. Bodi pokojniku ohranjen blag spomin, težko prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

— Zimska pomoč Srbiji. Letošnja akcija za zimske pomoči Srbiji se je pričela s pozivom ministra za narodno gospodarstvo Mihajla Olčana.

— Zagreb in južnovzhodna ustanova. S predavalnim večerom v zagrebški Trgovski zbornici so zaključili profesorji južnovzhodne ustanove srednjeevropskega gospodarskega zasedanja na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju svoje predavalno in informativno potovanje po Madžarski in Hrvatski. Rektor dunajske visoke šole za svetovno trgovino dr. Kurt Knoll je naglašal, v svojem pozdravnem nagovoru srečno zvezo med gospodarsko prakso in gospodarsko vedo, ki se združujeta v srednjeevropskem gospodarskem zasedanju ter v visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju in v izobrazbi mladih trgovcev za južnovzhodno Evropo. Odbor upa, da se bodo mnogi mladi Hrvati poslužili možnosti izobrazbe s pomočjo južnovzhodne ustanove na dunajski visoki šoli za svetovno trgovino tembolj, ker že več let obstajajo med Dunajem in Zagrebom najtesnejši stiki.

— Cene sladkorja na Hrvatskem. Minister za trgovino, obrt in industrijo je odredil nove cene sladkorja. Kilogram kristalnega sladkorja bo veljal 20,75 kun, v kockah pa 22,40 kun. To je tovarniška cena, h kateri se pri nadrobni razprolaji pribijejo še vsi stroški prevoza, režije in trgovčevega za-služka.

— V Mariboru so umrli 71letni železniški upokojenec Karel Schaeperli, 79letna železničarjeva soproga Helena Trunkl in 70letna žena železniškega upokojenca Marija Medvedšek.

— Osebnostne spremembe v Ptuj. Dosedanji okrožni vodja za ptujsko okrožje Josip Wressnig je bil imenovan za komisarijskega župana mesta Ptuj. Svojo službo je nastopil v sredo. Namesto njega je bil imenovan za okrožnega vodjo dosedanji politični komisar v Ptuj Fritz Bauer, ki je po rodu iz Nemčije. Tudi on je v četrtek nastopil svojo službo.

— Čudna pozabljenost. V ponedeljek dopoldne je opazil neki redar v Mariboru nepremično stojčega mladeniča. Stopil je k njemu in takoj spoznal, da ima pred seboj slepca. Odvedel ga je na policijsko stražnico, kjer je mladenič povedal, da je 20letni posestnik sin Vladimir Fras od Sv. Petra. Fant je povedal, da sta ga vzela roditelja seboj v mesto, kjer sta imela opravila na trgu, ta čas sta pa pozabila na svojega slepega sina.

— Vsi nad 14 let stari morajo imeti posebne izkaznice. Oblasti na Spodnjem Stajerskem so odredile, da morajo imeti vsi nad 14 let stari prebivalci uradne osebne izkaznice, ki jih izdajajo župani. Vse doslej veljavne osebne izkaznice je treba predložiti županstvu.

— Nesreče. 32letni Martin Senčar je bil zaposlen v Krčevini na stavbišču, kjer građe novo hišo. Kar mu je padla na glavo opeka in mu prebila lobanjo. Težko poškodovanega delavca so prepeljali v bolnico. V Studencih pri Mariboru je kopal 62letni Feliks Steizer gramoz. Nenadoma se mu je odkrčila pod nogami ruša in padel je več metrov globoko. Pobil se je nevarno po glavi, tako da so ga morali prepeljati v bolnico. Na Tezmem se je ponesrečil med premikanjem vagonov 32letni Ivan Harner. Zlomilo mu je desno nogo. Tudi njega so morali prepeljati v bolnico. Na Pobrežju je padel 10letni Ivan Čeh iz jablane in si zlomil desno roko. Prepeljan je bil v bolnico.

— Večji pridelek sočiva na Stajerskem in Koroskem. Letos so na Stajerskem in Koroskem pridelali znatno več sočiva kakor lani. Zelenjadni vrtni so se razširili na Stajerskem za 861 ha, na Koroskem pa na 227. Na Stajerskem se je povečala površina zelenjadnih vrtov za 137 ha ali 18,9 ods., na Koroskem pa za 43 ha ali 23,2 odstotka.

— Prodajna razstava kmetijskih strojev za Gorenjsko je bila v ponedeljek v Kranju na dvorišču in v drugih prostorih tamonjske Kmetijske zadruge. Razstavljeni stroji so bili izredno zanimivi in obratovanju, nato pa so jim bili ponudeni v nakup.

— Glasbena akademija v Ljubljani. Pouk na srednji glasbeni šoli se vrši tako, kakor je bilo objavljeno v izvestju. Oglašje glede početka šol, ki je bil objavljen v dnevnih, se ne tiče Glasbene akademije.

— Šolske knjige. Starši se opozarjajo, naj z nakupom šolskih knjig počakajo, ker bo organizacija knjigarjev pravočasno objavila v dnevnihki seznam učnih knjig, ki bodo od prosvetnega oddelka Visokega komisariata za bodoče šolsko leto potrjene.

— Poštno ravnateljstvo objavlja: Ker so kraji Blaževci, Stefanec, Radoščaj, Zapeč, Košac in Plemeniti priključeni samostojni hrvatski državi, se izločijo iz poštnega okoliša Stari trg ob Kolpi.

Iz Ljubljane

— J. V. Ljubljani so umrli ob 12. septembra do 18. septembra: Zabajek Cecilija, roj. Svetec, 65 let, vdova mesarskega mojstra, Kapiteljska ulica 4; Dereani Antonija, roj. Belce, 45 let, žena borznega senzala, Kolodvorska ulica 34; Vujčić Franciška, roj. Rebec, 64 let, žena višjega poštn. kontrolorja v p., Prekmurska ulica 2; Košar Katarina, roj. Justin, 69 let, vdova klep. mojstra, Hrenova ulica 7; Stojković Gojko Franc, 47 let, zasebni uradnik, Masarykova cesta 44; Verč Elza, roj. Lenassi, 52 let, žena poštn. inspektorja v p., Malgajeva ulica 20; Jereb Marija Metka, 1 mesec, hči poštn. uradnika, Rožna dolina, Cesta II/8; Rupnik Neža, 74 let, kuharica, Japljeva ul. 2; Guinot Alcin, 75 let, zasebnik, Levstikova ulica 19; Pressi Tomaž, 84 let, železničar v p., Frankopanska ulica 20; Cestnik Ana, 83 let, zasebnica, Poljanska cesta 16. — V Ljubljanski bolnici so umrli: Hlad Anton, 64 let, posestnik, Umek 15 pri Raketu; Kavčič Tomaž, 65 let, tiskarniški delavec, Glince, Tržaška cesta 7; Jere Franc, 59 let, kapetan I. razr. v p., Tomišelj; Apih Marija, 41 let, učiteljica, Škocijan pri Mokronogu; Kranjc Iv., 55 let, delavec, Raket 32; Avšič Albin, 8 let, sin perice, Bizovik 79; Mencej Albin, 43 let, delavec, Srednje Gameljne 45; Vilfan Franc, 77 let, čevljar, Metlika 125.

— J. Vse, ki se zanimajo za klavirsko igrto opozarjamo, da bo v sredo dne 24. t. m. ob pol 8. zvečer v Mali filharmonični dvorani koncert na dveh klavirjih, ki ga bosta izvajali naši pianistki prof. Marta Osterc-Vajalo in Silva Hrašovec. S posebnim ljubeznijo sta začeli gojiti obe dami igrto na dveh klavirjih in sredi koncerta bo drugi njun javni koncert na dveh klavirjih. Na sporedu so dela skladateljev: Arenskega, Bacha, Busonija in Knorra. Na koncert opozarjamo in vabimo. Prodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

— Seznam davčnih osnov sodavičarjev, trgovin z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami, trgovin z delikatesami, kavarn in stavbenikov so tudi že razgrnjeni v vrtarjevi sobi v pritličju leve hiše magistrata ter zato opozarjamo interese, naj si jih ogledajo do 2. oktobra.

— J. Fasado hotela Union so začeli ta teden obnovljati. Najprej bodo obnovili pročelje na Miklošičevi cesti, potem pa pride na vrsto ono v Franciškanski ulici.

— J. Gledališka uprava sprejema prijave abonentov za novo sezono od lanskoletnih abonentov še do 22. t. m., od novih abonentov pa od 23. t. m. dalje. Sezona se bo pričela v dramti 27. t. m., v operi pa 1. oktobra. Prijave abonentov sprejema blagajna v veži dramskega gledališča od 10. do 12. in od 15. do 17., v nedeljo pa samo dopoldne.

— J. Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I. zbira naročila članov za sadno drevje samo do 26. t. m. v roke predsednika dr. Spiller-Muysa Frana Ljubljana Erjavčeva cesta 49-II. Zakasnelih prijav ne bo mogoče upoštevati.

— J. Počelnice, jeternice, krvavice, svinjska počelnica in razne kuhinjske drobtine v gostilni Lovšin.

— J. Gospoda, ki je bil v torek 9. t. m. ob 7. uri zvečer navzoč na Tyrševi cesti pred trgovino Kolar pri nezgodi 12letnega dečka v sivi obleki in ki se je dečkovi materi ponudil za pritočo, ponovno najviljudneje prosimo, da sporoči svoj naslov upravi lista.

SE NE VE

— Povej mi, ali je gospod, ki ti je dal cigaro, tvoj prijatelj? — Tega še ne vem, ker cigare še nisem prižgal.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave: danes ob 18. in 19. uri; jutri v nedeljo ob 12.30, 15. in 18. uri.

KINO SLOGA TELEFON 27-90

Moč močnejši od smrti

V glavni vlogi Boris Karlof, nepoznan interpret iz filma Frankenstein v novi kreaciji kot znanstvenik, ki je hotel ustvariti smrtonosno orožje.

Kot dodatke: OTOKI NA PACIFIKU

KINO UNION TELEFON 22-21

Film iz življenja študentov, o romantični mladosti in o ljubavi

Študentka kemije

ELENA STUDENTESSA IN CHIMICA M. Renaud, C. Remy, J. L. Barault I. dr.

KINO MATICA TELEFON 22-41

Monumentalne filmske dele po romanu Tomaza Grossija:

Mali stari svet

Odlomki iz tajinstvene knjige o srednjem veku, iz dobe, ki nam pripoveduje o ljudeh in o njihovi duši.

KINO MOSTE

Od 19. do 22. septembra

V DEŽELI SKRIPETARJEV v resnici zaslužen nagradni film iz nepoznatih predelov Albanije. Krasni posnetki! Narodni plesni Gasparji in komiti.

VRAG S PLANIN

Georg O'Brien, maščevalec kriv na divjem zapadu.

Delavnica ob 19., nedelja ob 14., 16.30 in 19. Konec pred pol 10.

Sportni pregled

Na nekem sportnem prazniku v Göteborgu je metalec kladiva Eriksson uspel z odličnim metom. Posrečilo se mu je vreči kladivo 56,66 m daleč in je s tem dosegel nov švedski rekord, ki je za 2 m boljši od prejšnjega, ki ga je leta 1936. postavil Wargard. S tem uspehom se je Eriksson uvrstil med letošnje evropske petorico najboljših. Če bo sodeloval na mitingu v Milano, bo imel inž. Stepišnik nevarnega nasprotnika.

Najboljši evropski skakači v daljini so trenutno doma v Nemčiji. Na mitingu v Halleu je Berlinčan Wagemann premagal s skokom 7,52 m svojega konkurenta L. Hetherja, ki je skočil 7,16 m.

V tekmovalstvu za nemško plavalno prvenstvo moštev vodi Klagenfurter A.C. in sicer v moških panogah z 952,6 in v ženskih panogah s 624 točkami.

Dva boksarja, ki sta že dala slovo ritgu, nameravata spet, kakor poročajo časopisi, uvrstiti se med aktivne člane. Sta to italijanski svetovni mojster Primo Carnera in dolgoletni belgijski evropski n-rojster Pierre Charles. Carnera, ki je star sedaj 35 let in je skušal zadnje čase napraviti kariero v filmu, bo še ta mesec nastopil v Rimu proti Ninu d'Arnoldu. Pierre Charles je za pet let mlajši. Zapustil je ring, ko je izgubil evropsko prvenstvo. Sedaj pa namerava zopet nastopiti in so mu v ta namen že odobrili potrebno dovoljenje za nastop v Belgiji.

ŠAH

— Ostra borba za vodstvo v monakovskem turnirju. Šahovski turnir v Monakovem se razvija izredno zanimivo, zlasti med pretendenti za prva mesta. Vodstvo prehaja od kola do kola v druge roke, toda po najnovejših rezultatih izgleda, da se bo usrdal zaenkrat na vodstvo Stoltz. V 11. kolu je Stoltz premagal Rabarja, Lundin Fusterja, Richter Mossa, Bogoljubov Cortleverja, med tem ko so ostale partije med Nielsenom in Rethyjem, Aljehimom in Foltysom, Rohačkom in Kieningerjem ter Leepinom in Opočenskim neodločene. Tabela nudi zdaj nekoliko več preglednosti, ker so bile odigrane tudi višje partije iz 9. in 10. kola. Kakor je bilo pričakovati, je Rabar premagal Bogoljubova, Aljehin Kieningerja, Stoltz pa Mossa. Richter, ki je imel dve prekinjeni partiji, je proti Leepinu dosegel pol točke, med tem ko je proti Nielsenu odšel praznih rok. Fuster je premagal Opočenskega. Ponovno sta bili prekinjeni partiji Cortlever-Mossa in Bogoljubov-Stoltz. Stanje po 11 kolu je naslednje: Stoltz 8½ (1), Aljehin 8½, Lundin 8, Foltys 7, Bogoljubov 6½ (1), Nielsen 5½, Richter 6, Reti 5½, Rabar in Fuster 5, Mossa 4 (1), Kieninger in Opočenski 4, Cortlever 3½ (1), Leepin in Rohaček 2 točki.

Iz Belokrajine

— Za lepše lice Metlike. V novem položaju je Metlika postala važno obmejno mesto Ljubljanske pokrajine. Že to dejstvo samo narekuje, da je treba odločno stremeti za tem, da bo tudi zunanje lice mesta tako, da more na vsakogar napraviti najboljši vtis. Posebno velja to za snago na cestah in dvoriščih, katerim je treba posvetiti več pozornosti kot doslej.

— Najemnine stanovanj se ne smejo zvišati. Po nalogu okrajnega civilnega komisarja g. dr. inž. Emilija Cassanege je odrejeno vsem lastnikom, da se najemnine v nobenem primeru ne smejo povišati ter morajo biti v istem sorazmerju, kakor so bile v dinarski valutni meseca marca 1941.

— Trgatev grozdja 1941. Začetek splošne trgatve je v dosego boljše kvalitete določen na 10. oktober, pred katerim se s trgatvijo ne sme pričeti. Če bi neugodno vreme zahtevalo trgatve pred določenim terminom, morajo občine predhodno zaprositi za dovoljenje.

— Strog pasji zapor. V zadnjih mesecih je bila v tukajšnjem okraju v sedmih primerih ugotovljena steklina. Da se zavaruje zdravje ljudi in živali, so odredene najstrožje mere. Vsakdo je upravičen v okolišju, kjer je uveden strogi pasji zapor, prostu tekajočega psa takoj ubiti.

— Za selekcijo in širjenje štajerske kokoši. Kmetje, ki si žele urediti rejsko središče, bodo lahko v jeseni dobili subvencijske plemenske petelne in jarke spomladi pa vsa rejška središča tudi valilna jajca štajerske kokoši. Za rejška središča so kokošje rejcem predpisani posebni pogoji po katerih se zagotovi reja čiste pasme. Kdor nima primerne kurnice, bo dobil prispevek za novo ali preurejeno kurnico. Interesenti naj se do 18. septembra javijo pristojni občini.

— Najdena moška suknja. V nedeljo 7. septembra je bila na cesti Črnomelj-Vinica najdena dobro ohranjena moška suknja, ki jo je dobil v občinski pisarni občine Črnomelj okoličita.

— Semenska pšenica za male posestnike. Malim posestnikom, ki doslej niso sejali pšenice, pa bi jo zaradi večje potrebe sejali, bo dovoljen nakup potrebnih količin, ako v to svrhu zaprosijo Prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani.

Težave angleške steklarske industrije

V »Manchester Guardianu« opisuje steklarski strokovnjak težkoče, nastale v angleški steklarski industriji zaradi pomanjkanja važnih sirovin. V Angliji ni menda druge panoge industrije, ki bi bila tako odvisna od uvoza kakor je izdelovanje stekla. Kremenčvevo kislino so uvažali Angleži pred vojno v obliki kremenčvega peska iz Francije, Holandske in Belgije, salmijak, sod, boraks in borovo kislino z zapadne obale južne Amerike. Na angleškem otoku tudi ni zalag uporabnega živeca, tako da so ga morali pred vojno uvažati iz Skandinavije. Vse za izdelovanje stekla potrebne sirovine mora zdaj Anglija uvažati iz Amerike. Mangan za barvanje stekla, dobavljata Indija in zapadna Afrika, potrebne sirovine so zdaj zelo strogo racionalirane.

Evropska filmska proizvodnja

V Palazzo Vendramin v Benetkah, kjer je umrl Richard Wagner, je bila pred dnevi svečana zaključna seja Mednarodne filmske zbornice pod predsedstvom predsednika grofa Volpija in v navzočnosti generalnega tajnika Karla Melzerja. V poročilih predsednika odbora »Proizvodnja Luigia Ured« in predsednika odbora »Izposojanje filmov dr. Schwarza« je bilo jasno razvidno, da bo Evropa v bodoče dobro preskrbljena z lastnimi filmi.

Manjše države bodo dobivale od Nemčije in Italije kredit, da bodo lahko tudi one izdelovale filme. Tako bodo tudi one prispevale k neodvisnosti Evrope v filmski umetnosti. V Berlinu ustanovljena Mednarodna filmska zbornica je torej že na svoji drugi seji ustvarila pogoje, ki se zdaj izražajo blagodejno za vse evropsko filmsko življenje. V Benetkah so bili tudi že podpisani statuti mednarodnega razodišča. V bodoče bo lahko zbornica poravnala vse spore glede filmske proizvodnje v državah, članicah Mednarodne filmske zbornice. V novembru bodo zasedali v Berlinu odbori.

Marie von Bülow umrla

Vdova po slavnem dirigentu Hansu von Bülowu in nekoč pod imenom Marie Schanzer, priznana igralka Meiningenskega gledališča, Marie von Bülow, je nedavno v Berlinu umrla, stara 85 let. Po 12 letnem zakonu, v katerem je bila velikemu dirigentu večkrat trdna opora v življenjskih tegobah in ki mu je skušala lajšati življenje, kolikor je le mogla, je izdajala skozi 20 let njegovo zapuščino, obsegajočo dragocene dokumente za moderno glasbeno zgodovino. Poleg tega je nad 20 let vneta podpirala mlade umetnike s tem, da je vsako sredo v tednu priredila v svojem berlinskem stanovanju večer, na katerem so brezplačno nastopali največji nemški umetniki. Dohodki teh večerov so bili vedno zelo lepi in dobrotnica jih je porabila za podpiranje mladih umetnikov. Zato ni čuda, da je bila v Berlinu tako priljubljena in da pomeni njena smrt za marsikoga hud udarec.

Novi kmetijski stroji

Nemški kmetovalci so v zadnjih šestih letih povečali uporabo strojev za dobrih 40 odstotkov. Znatni delež v tem povečanju imajo moderni stroji, ki se od leta do leta izpopolnjujejo. Nov napredek v tem razvoju pomenijo novi stroji za žetev, mlavico in vezanje snopov. Ta izdelek nemške tehnike kmetijskih strojev je najmanjši, ob enem pa najpopolnejši med dosedanjimi kombinacijami podobnih strojev. Stroj izključuje vsako izgubo nastalo po površnem vezanju, skladanje v kopice, nakladanju in razkladanju ter prenašanju k mlatilnici, kar je bilo doslej neizogibno pri dosedanjih porabi posrednih kmetijskih strojev. Z novim strojem se da požeti in pospraviti na dan povprečno 20 oravov. V nasprotju z velikimi ameriški kmetijskimi stroji, ki se v Evropi niso obnesli, žanjejo nemški stroji tudi položano ali s plevlom preraščeno žito.

Dotrpela je naša ljubljena soproga, zlata mamica, sestra, teta, svakinja, gospa

MARGERITA GRIL roj. DEVETAK

Pogreb nepozabne pokojnice bo v ponedeljek, dne 22. t. m. ob 3. uri popoldne iz kapele sv. Krištofa na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 20. septembra 1941.

ZALUJOČI SOPROG in hčerka MARICA ter ostalo sorodstvo

Sekvester, upravni svet, ravnateljstvo in uradništvo TRBOVELJSKE PREMOGOKOPNE DRUŽBE naznanjajo tužno vest, da je preminul njihov dolgoletni zvesti sodelavec, gospod

Ing. Hamrla Jan

ravnatelj rudnika v Kočevju

Ohranili ga bomo v častnem spominu.

LJUBLJANA, dne 19. septembra 1941.

Nobena skrivnost ni, da imajo oglaš v slovenskem Narodnem veliki uspeh.

Kadar potrebujete kar koli, se poslužite oglaš v slovenskem Narodnem

OGLAS V SLO. NARODU POMEMNI USPEH

Za isti dan spreje na oglašni oddelci naročila zmerno in do 9. ure dop

Oglaš v „Slovenskem Narodu“ imajo uspeh!

Okoli Malega grabna in Gradaščice

Regulacija Malega grabna bo v bližnjem času izvedena do Kozarij — Prirodna znamenitost, ki se jo tujskoprometno ne da izkoristiti, je pa drugače v škodo razvoju Ljubljane

Ljubljana, 19. septembra. Ko sedaj nadaljujejo z urejevanjem struge Malega grabna skozi središče Mestnega loga, je ponovno poraslo zanimanje za ta vjugasti potok, ki se je mnoga stoletja samovoljno in prešerno brezobzirno poigraval z dragoceno, dasi še ne zadostno izrabljeno zemljo na robu Ljubljanskega barja. Ko so pred leti betonirali Ljubljaničino strugo skozi mesto, se je na obrežju vedno gnetlo vsesplošno ljudi, ki so opazovali zanimiv potek regulacije. Za delo v Malem grabnu, ki je delno drugačnega značaja in manjšega obsega, ni toliko zanimanja, čeprav bi gledalci mogli opaziti marsikaj posebnega. Mali graben je pač precej od rok in če ga hoče obiskati, ne moreš storiti tega mimogrede, n. pr. na poti k Dalmatincu ali pa na trg. Vendar bi se pa meščanom, ki imajo kaj več prostega časa, splačalo obiskati Mestni log, posebno tistim, ki ga ne poznajo. Teh pa ni malo. Velikokrat smo že doživeli, da so ljudje po prvem sprehodu ob Malem grabnu, bili presenečeni nad prijetnostjo tamkajšnje narave.

Kakor rečeno imajo dela v Malem grabnu manj opazovalcev, zato pa je tem bolj živo na delovnem prostoru.

120 jih je prešlo za krampljano lopato...

Regulacijska dela opravlja gradbeni oddelek Visekega komisariata v svoji režiiji. Najle je okoli 120 delavcev in so med njimi naši skromni zaslužek mnogi, ki jih je sedanjí čas prisilil, da so prišli za krampljano lopato, čeprav ju doslej niso bili vajeni. Delavci prejmejo po 2,65 lire na uro oziroma, ker delajo po 10 dnevno, 26,50 lire dnevno. Ob 26dnevem delu bi to odgovarjalo mesečni plači 689 lir. Tako je z uvidevnostjo oblasti poskrbljeno vsaj za najnujnejši zaslužek potrebnim in delavljim.

O začetku del, ko so lopate šele pošteno zasadi, odkopali vrhno plast nove struge in začeli odkopano zemljo navažati na spodnji in gornji konec, smo poročali že pred tedni. Med tem je delo zavzelo že mnogo večji razmah, čeprav se na prvi pogled zdi, da se ni mnogo spremenilo. Glavno torišče razgibanega dela je sedaj raztegnjeno na daljavo približno 150 m.

Ilovica trdote betona

Odkopavanje nove struge napreduje v lagodnem tempu, ker se istočasno dela tudi v zgornjem in spodnjem koncu stare struge. Z odkopom zemlje so zlasti na levi strani prišli že v večjo globino. Zemlja je mastna ilovica, ki je zelo kompaktna in odporna ter zahteva močnih lopat in krampljano ter jeklenih mišic. Tako nastajajo včasih težko premostljive težave zlasti glede orodja, ki ga dandanes ni v poljubnih količinah na razpolago. V veliko korist so hitrejšemu delu vagončki in tratinice, ki so jih za oddaljeno dale na razpolago zasebne gradbene trdnice.

Z izkopano zemljo so v zgornjem koncu že popolnoma odrezali velik ovinek stare struge. Nasip, ki na levi strani v prejšnji smeri spaja znatno oddaljeni točki starega obrežja, je visok kakor ostala obrežna zemlja. Spušča se precej strmo po vsej dolžini, kjer ga v višini 1,50 m utrjujejo s kamnitimi oblogami iz podpeškega kamna. Višje gori bo zemlja povezana zaradi večje odpornosti proti vodnim silam s šibjem in zasajenjem z grmovjem. Kolikor je bilo treba popraviti in primerno regulirati tudi desni breg stare struge v zgornjem koncu, je ta že urejen in je le še potreben ureditve.

Istočasno delajo tudi na spodnjem koncu. Deloma navažajo zemljo, deloma opravljajo dela, ki so potrebna za pripravo terena. Tudi tukaj je že dovolj zemlje nasute, vendar bo velik lok Malega grabna, ki se na tem mestu zelo približuje Cesti dveh cesarjev, odrezan še takrat, ko bo z novo strugo odprta prema pot v vsej dolžini.

Ali bodo utegnili izrpati odobrene kredite

Zadnje dni jim je pri delu delno nagajalo slabo vreme. Če se do sedanja zboljšanje vremena obdržalo dlje časa, bo v korist napredka regulacije same pa tudi tistih, ki so potrebni zaslužka. Skoda bi bilo namreč, da bi odobreni krediti zapadli ob koncu proračunskega leta, ker bi jih ne bilo mogoče izrpati.

Regulacija Malega grabna je sklenjena stvar vse do Kozarij, kjer se Mali graben loči od Gradaščice. Kako važna so ta dela, bo mogoče šele kasneje presoditi, ko bo ta prodnati potok dobil pot, kakršno mu dovoljuje sodobni človek. Pri tem se

pa nehoti skoro sprožajo misli, ki gredo daleč preko same regulacije. Ogledimo si Mali graben in njegovo posestrimo Gradaščico v vsej njiju dolžini nekoliko podrobneje.

Hči dveh mater

Gradaščica, ali kakor so jo včasih tudi imenovali Mala Ljubljana, je potok, ki ima dve materi Božno in Malo vodo ter sprejema tako svoje vodovje iz Polhograjskega hribovja. Božna in Mala voda se zližejueta pod Polhovim Gradcem. Ker so tam okoli po strmem svetu številni hudo-urniki, ki so povzročili že mnogo gorja in škode, je ves njen tok, zlasti v času velikega deževja in velikih neviht podvržen velikim spremembam glede vodnega nivoja. Tako je že mnogokrat povzročila hude poplave vse doli do izliva v Ljubljano v Trnovem.

Blizu Bokalc je napaja še Šujica, ki se zliže v vodo s horjulske strani. Nekaj sto metrov pod Bokalcami pa se cepi v dve strugi: Mali graben, ki jo zavije skozi Kozarije v Mestni log in se blizu »Spice« zliže v Ljubljano, ter Gradaščica, ki jo v velikih lokih reže skozi Vrhovce, Vič, Glince, in se mimo Mirja ter Kozarije pa Krakovega in Trnovega zliže prav tako v Ljubljano.

Prirodna znamenitost brez tujskoprometne privlačnosti

Ta razcep, kjer se poleti solnč in kople na stotine ljudi, je, kar mimogrede omenjamo, velika prirodna znamenitost. Žal, ni tako privlačna, da bi jo podjetni organizatorji tujskega prometa mogli izrabljati v reklamne svrhe ter graditi ob njej luksuzne hotele. Vendar jo pa le premalo cenimo.

Pomisliti je namreč treba, da je na vsem svetu takih primerov, da bi se reka ali potok razdelila v dve strugi s samostojnim izlivom — semkaj ne spadajo rokavi ob

ustjih — izredno malo in bi jih bilo mogoče celo na prste sešteti.

Med redkimi ostalimi je eden tudi v Nemčiji, kjer se razcepi reka Haase in se struga pod prvotnim imenom zliže v Elbo, druga pa, ki jo imenujejo Elso pa teče v Wesero.

Cepir naša Gradaščica nima tako slavne imena ter se po svojem vodovju in viličenju ne more kosati z zgoraj opisanimi primeri, je vendarle v majhnem stvar enaka. Torej je prirodna posebnost, ki bi jo veljalo v raznih perspektivah, vidičih in opisih naše ljube nam Ljubljane vsaj omeniti.

Mali graben naj bi prevzel vodovje Gradaščice?

Kot rečeno veliko praktičnega in tujskoprometne koristi pa se s tega ne da izbiti. Povsem drug rezultat, naj že danes ugotovimo, da je zelo nekoristen, pa dobimo, če si ogledamo to prirodno znamenitost podrobno v njenih posledicah za urbanistični razvoj Ljubljane, za finančne naložbe, ki jih je že zahtevala in jih bo še zahtevala, za tratenje koristne zemlje, ki bi jo bilo mogoče mnogo bolj plodonosno izrabiti v druge svrhe, če bi tega slovitega viličenja — ne bilo. Sedaj ko se bližamo vsaj v doglednem času dokončni regulaciji Malega grabna, se samo po sebi javlja važno vprašanje: ali je res potrebno, da dovoljujemo tem prav za prav majhnim količinam vode, da si privoščijo »luksus« dveh strug. Približno 7 km sta dolgi vsaka zase od razcepa do izliva v Ljubljano. Torej daljšava, ki za sodobnega podjetnega graditelja ne pomeni mnogo težavnega za izvedbo važnih načrtov. Kako bi bilo, ko bi se Ljubljana sebi v korist odpovedala Gradaščici in Malemu grabnu naložila dolžnost, da odlaga polhograjsko vodovje, sedaj ko bo reguliran, sam v Ljubljano. O tem pa podrobneje drugič!

Razvoj bolgarske filmske industrije

Bolgarska javnost je navdušeno sprejela italijanske filme

Na IX. mednarodni razstavi filmske umetnosti v Benetkah je bil navzoč tudi Slavčo Danajlov, ki je o razvoju bolgarskega filma dal italijanskim novinarjem naslednjo zanimivo izjavo.

Navdih za svoje delo je bolgarski film doslej iskal in še išče v umetniških zasnovah. Vendar pa doslej ni imel priložnosti, da bi se mogel udeležiti benških filmskih razstav. Bolgarska filmska produkcija, čeprav je bila zasnovana iz čistih nagibov, se ni dosegla popolne industrijske organizacije, tako da bi mogla predstaviti na tako važni razstavi kakor je beneška, filme najboljše kakovosti. To je pač njen smoter, ki ga želi doseči v bližnjem času.

Že pred vojno so Bolgari izdelali krajši film, seveda nem, predvsem z etično vsebino. Te posebnosti so kasneje označevale tudi nadaljnjo delavnost. Igralec in režiser Vasilij Gendov je ustvaril dva filma: »Clovek, ki je pozabil Bog« in »Življenje zapeljanih«, v katerih so bile obravnavane vzvišene misli z najbolj preprostim sredstvi.

Kasneje z razvojem bolgarskega lepovso-ja, s katerim je filmska industrija šla sporedno, so bili ustvarjeni mnogi naturalistični filmi, kakor n. pr. »Zemlja«, Stojčeva. Vendar pa je napredek v številčnosti produkcije bil še vedno zelo počasen. Približno vsake dve leti je bil izdelan po en film. Zlasti priljubljeni predmeti filmanja in vsebin so bili dogodki iz bolgarske zgodovine, pa tudi folklorja je nudila mnogo priljubljenih elementov. Kljub vsemu se je bolgarskemu filmu v zadnjih letih posrečilo ustvariti si lasten in izviran izraz, ki je po eni strani na vsak način zelo zanimiv, na drugi strani pa mu olajša možnost za izvoz v inozemstvo.

Med drugim so bili producirani važni kulturni filmi o starih zgodovinskih bolgarskih mestih, kakor n. pr. o Tirnovem, Preslavi in Madari, o starih samostanih, med katerimi je najpomembnejši posvečen slavnomu Rilemu Monastirju, ki je bil središče nacionalne prosvete med turškim gospodstvom v srednjem veku. Vsi ti filmi so vzbudili veliko zanimanje tako po svoji zgodovinski strani kakor tudi po umetniški.

Sedaj je bil ustanovljen poseben urad za kinematografijo, ki se je začel baviti z izdelovanjem tedenskih žurnalov Luce. Med

najvažnejšimi sodelavci bolgarskega filma sedanjosti bo treba omeniti igralce in režiserje Ivana Dimova, Krišana Cankova in druge, med igralkami pa predvsem Ružo Delčevno in Irino Tasevo, ki sta znani že tudi izven bolgarskih meja.

Na prihodnji razstavi bo Bolgarija sodelovala z letalskim filmom »Bolgarski orli«, v katerem igrajo Ekonomov, Irina Taseva in Borosonov, in želim, da bi bil film sprejet z uspehom ter simpatijami.

Končno je Slavčo Danajlov izjavil, da so italijanski filmi v Bolgariji sprejeti z navdušenjem. Med igralci in igralkami italijanskega filma so postali med Bolgari najbolj priljubljeni Gigli, Gramatica in Gino Cervi. Želi, da bi postale vezi med italijansko in bolgarsko kinematografijo še bolj tesne v zdravem sodelovanju.

Sezona prvega bolgarskega gledališča v Skopju

Bolgarsko gledališče v Skopju otvorilo svojo prvo sezono 3. oktobra na dan proslave zasedbe prestola po carju Borisu III. Za otvoritveno predstavo si je izbral delo Ivana Vazova »Borislav«. Otvoritveni predstav bode prisostvovali zastopniki javnosti, pisatelji in javni delavci, ki se pripeljejo k otvoritvi prvega bolgarskega gledališča v Makedoniji. Gledališka sezona v Skopju bo trajala od 3. oktobra 1941 do 31. maja 1942. Ta čas bo vzporednih v Skopju okrog 200 gledaliških predstav.

Za prvo sezono bolgarskega gledališča v Skopju je pripravljenih 20 premier; od teh bo 14 bolgarskih del, 6 pa tujih. Pri bolgarskem gledališču v Skopju bo organizirano tudi otroško gledališče in njegov režiser bo Sarčadžiev. Igralci bolgarskega gledališča v Skopju prirede med sezono tudi več gostovanj po drugih mestih Makedonije.

Življenje za odklonjeni poljub

Strašna nesreča se je pripetila oni dan v občini Körtös na Madžarskem. Okrog mlatinice se je sukal hlapec Johan Petrus z 19 letno Heleno Kolmarovo. Petros je hotel deklo nepričakovano poljubiti,

Kolmarova je pa odskočila in se spodtaknila. Nesreča je hotela, da je padla med vrteče se kolesje mlatinice. Čeprav so mlatinice takoj ustavili je bila vsaka pomoč zaman, kajti nesrečno deklo je bilo že mrtvo.

Slavne Stradivarijeve gosli

Malo je ljudi na svetu, ki bi ne poznali najslavnejšega goslača vseh časov in izdelovalca gosli Antonia Stradivaria. Rojen je bil v Cremoni kot sin zakoncev Alessandra in Ane rojene Moroni. O njem je znano samo, da je živel v letih 1644 do 1737 in da je izdelal od leta 1680 — 540 gosli, 12 viol in 50 čel in sicer zaščeno pristnih. Najdragocenejše izmed njih so štiri njegove gosli. Prve so »Barrau Strad« iz leta 1715, ki jih je imel berlinski profesor Josef Joachim, potem pa njegov učenec Karel Klingner, druge so »Emperor Strad«, tudi delo 1715, na katere je igral od leta 1911 do 1940 Jan Kubelik. Tretje so »Alard Strad«, tudi iz leta 1715, ki jih je imel francoski goslač Alard, četrte pa »Messias Strad« iz leta 1716, ki jih je imelo več lastnikov. Zdaj so pa last londonske trdnice Hill & Comp.

To so nedosegljive gosli tako po izdelavi kakor tudi po zvoku. Najslavnejši Stradivarijevi izdelki imajo letnici 1715 in 1716. To se pozna tudi pri cenah. Jan Kubelik je plačal leta 1911 za Emperor 200.000 takratnih kron, zdaj pa cenijo te gosli na 2.500.000 sedanjih kron.

Edini jetnik pobegnul

Iz jetnišnice republike Andore je oni dan pobegnul jetnik Domingo Lardier, znan kot nevaren žepar. Mož je bil edini jetnik andorske jetnišnice. Ta jetnišnica, nameščena v poslopju parlamenta, sploh nima svo-

jega paznika, ker je prebivalstvo pošteno in smatra vlada, da bi bili stroški za vzdrževanje posebnega jetniškega poslopja odveč. Celica, kjer je bil Lardier zaprt, je bila že v takem slabem stanju, da je lahko napravil v steni dovolj veliko luknjo z žlico, ki jo je bil pozabil v celici občinski službenec, zaposlen obenem kot jetniški paznik.

Hčerina žrtev

Nekega prebivalca Soluna je napadel v stanovanju z nožem tolovaj. Napadenčeva hči, 17 letno deklo, je skočila pred napadalca, da bi očetu rešila življenje. Napadenec je večkrat zabodel njo in jo tako težko ranil, da so jo prepeljali v bolnico, kjer ji pa zdravniki niso mogli rešiti življenja. Hčeri se je moral oče zahvaliti, da je ostal zdrav, da je premagal napadalca in ga izročil policiji.

Kokoši brez perja

Iz Sanghaja poročajo senzacionalno vest. Pravi, da se nekemu perutninarju posrečilo vzgojiti kokoši, ki kažejo samo še sledove svoje nekdanje pernatne obleke ter so skoraj popolnoma gole. Prednost teh neoperjenih kokoši je, kakor pravi, v tem, da niso dostopne za celo vrsto bolezni, ki jim je perutnina prav zaradi svojega perja izpostavljena. Važno je, da so prav tako dobre jajčarice in da imajo zelo okusno meso. Če niso te neoperjene kokoši — »race«, bomo o njih nedvomno slišali v kratkem kaj več.

Praška domača mast

CISTI IN ZDRAVI RANE
DOBI SE V VSEH LEKARNAH
R. d. št. 2/41

V DOLENJSKIH TOPICAH

pri Novem mestu — isčena SOBO z vso oskrbo za 14 dni. Ponudbe z navedbo cene na upravo »Slov. Naroda« pod »Vsa oskrba«. 1564

PREVOZNIŠTVO

Prevoz vsakovrstnega blaga, kuriva, selitve vam izvrši točno, solidno in zanesljivo po solidnih cenah
Prevoznik BELČIC, Ljubljana, Vlodavanska cesta št. 4 (telefon št. 28.83) 1474

POHISTVO

po naročilu in vse vrste stolov izdelujem. Poltiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

Otomane

imamo zopet v veliki izbiri na zalogi po zelo konkurenčni ceni.
Tapetništvo
E. Zakrajšek,

TOČIMO

zajamčeno pristna vina: RUFFINO, VALPOLICELLA, RUFFINA, TERAN, CARLO-SOCCI, SANTA FIORA, COLO. — Namizno italijansko belo in črno, DALMATINSKO, RIZLING; nadalje: CINCANO, MARSALA ALL UOVA, BALLOR, ALEATICO, PROSECCO, MERLOT i. t. d. — SVEZE PIVO.

BREZALKOHOLNE PIJACE »SAN PELEGRINO«.

NUDIMO OKUSNO HRANO.

DOMACE KRVAVICE, telečja in svinjska pečenka, perutnina, šunka, hrenovke, salame, str, sardine in razna druga jedila. EKSPRES KAVA.

V brezmesnih dneh mnogovrstna izbira raznih jedil.

Sprejemamo abonente

Gostilna „Pri Lovcu“

LJUBLJANA, Rimska-Bleislova cesta
TELEFON ŠTEV. 46-95

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

— Zagotavljam vas, da se boste morali kljub vsemu odporu končno odločiti za to.

— Ne, nikoli. Sicer pa upam, da ne bova splesnila v Angliji. To je dežela, ki me prav nič ne mika.

— Ali ste živeli v Angliji dolgo?

— Ne, komaj dobrih štirinajst dni.

— Torej niste mogli prav oceniti življenja v Angliji. Tam ne žive ljudje kakor tu hrupno, tam se omejuje skromno življenje na rodbinski krog, na domače ognjišče.

— Ko spraviva demant v denar, se torej naselite v Angliji?

— Da, če me prej ne umorite.

— Ne... Toda za koga me prav za prav smatrate? Vaših šal mi je že dovolj.

Manzana se je dvignil na svoji postelji.

— Pomirite se, saj je bila tudi to samo šala. Na to sploh ne mislim.

— Dobro torej, oprostite, saj veste, da sem nekoliko nagel.

— Zdaj pa zaspiva, — to bo pametneje.

— Spati, spati! Saj prav to z vami ni mogoče. Raje bi izgubil petsto tisoč frankov pri najini kup-

čiji in da bi tako imel svoj mir. Odkar vas poznam, nisem niti za trenutek zatislil oči.

— Moj položaj je enak vašemu.

— Če se bo to nadaljevalo, zboliva oba.

— Ne, dragi moj, ne. Ko se spoznava bolje, ne bo več med nama teh smešnih sumničenj. Morava se privaditi drug drugemu.

— Mislim, da se bo to sčasoma zgodilo.

— Pomislite, da so se začeli najini stiki tako nepričakovano. Na drugi strani pa morate tudi priznati, da je vaš značaj zelo čuden. Svoj dobiček kujete zgolj iz pomote. Če bi se ne bil zmotil v nadstropju, če bi bil odšel naravnost v Benonijsvo stanovanje, bi bil danes najbrže že na Holandskem, vi pa...

— Jaz bi se bil že izmotal iz stiske, saj imam dobre zveze.

— Če jih res imate, bi jih bili morali izkoristiti, ne pa da ste prodali bibelote svoje gospodinj. Toda ne pozabite, da se ona jutri vrne. To bo presenečena, ko opazi, da je njeno stanovanje izpropano.

— Ah, pustiva to. Že dobro uro uživata na tem, da me dražite in zabadate.

— Ah, ne, saj vidite, da se samo šalim. Lahko oč torej. Objubim vam, da bom poskusil zaspiti. To je dokaz, da vam zaupam.

— Dobro, to mi je ljubše. Zaspiva torej. Toda ta vražja luč me ovira, da ne morem zatisliti oči.

— Ugasnil sem torej luč.

— Preden sem zaspal, sem vzel demant in ga položil

v žep svoje flanelaste srajce, tako da sem ga imel na prsih.

Kar se tiče Manzane, sem bil malone brez skrbi, vendar se mi pa ta previdnost ni zdela odveč. Če bi hotel v spanju preiskati moje žepo, bi našel slabo. Nisem se bal, da bi me hotel ubiti, to bi ga pravilo predaleč, pač pa je bil zmoten okrašt me in zato sem moral biti previden.

Dremal sem že, ko je nenkrat nastal v hotelu strašen dirnjak. Vrata so se odpirala, hodniki so škripali pod težkimi koraki in vmes je večkrat zarojčala sablja...

— Kaj se je zgodilo? — je vprašal moj tovariš.

— Pa vendar ni nastal v hotelu požar? Še tega bi bilo treba.

Za odgovor nisem imel časa. Nekdo je na vso moč udaril po vratih in osoren glas je zaklical:

— V imenu zakona — odprite!

Vstala sva in se v temi tiho vprašala, kaj to pomeni.

V trenutku nevarnosti sva se zopet zbližala. V bratskem stisku sta se srečali najini roki.

— To bo zaradi incidenta v hotelu »Albion«, — je zašepetal Manzana... Zasačena sva. Požite demant!

Njemu je bilo lahko govoriti tako. Kaj more človek tako lahko kakor črešnjevo peško pogoltniti demant 136 karatov?

— V imenu zakona — odprite!

Treba je bilo odločiti se.

— Ukloniti se morava, sicer se bo najin položaj še poslabšal, — sem dejal Manzani. — Odprite vrata.

Ta čas so pa vrata že zaškripala pod težkim pritiskom in v naslednjem trenutku so zahreščala. Na pragu so stali štirje možje in eden je držal v roki luč. Za njim je stalo več redarjev.

S trikoloro opasan možič je stopil k nama in zagrozil:

— Ah, ah, tu sta dva tička, ki se pač nista hotela seznaniti z nami. Če se ne motim, smo imeli srečno roko. Posvetite mi, Brindvoine, da pogledam, kako je z njunimi dokumenti.

Takoj sem spoznal, da bom moral izigrati zadnjo karto. Zato sem zbral ves svoj pogum in vso hladnokrvnost.

— Glej, glej, kako se vam mudi, gospodje, — sem dejal smeje. — Niti toliko ne morete počakati, da bi se oblekla. Najine dokumente hočete torej videti. Dobro, pokaževa vam jih.

Potegnul sem iz žepa legitimacijo policijskega agenta in jo hladnokrvno pomolil komisarju, ki je prečital na glas:

— Policijska prefektura: Casimir Bonnuil, inspektor.

Učinek je bil točno tak, kakršnega sem pričakoval.

Komisar je počil v smeh; prijateljsko me je potrpeljal po rami, rekoč: